

Din ve Cinsiyet Eşitliği Üzerine Yeni Bir Diskura Doğru

Kadının Statüsü ve Dördüncü Dünya Kadın Konferansının 20. Yıldönümü üzerine
59. Komisyona Bahai Uluslararası Toplumunun Bildirgesi
1 Şubat 2015
New York

Tüm üye ülkeler, Pekin Deklarasyonunun ve Hareket Platformunun uygulamalarında kaydedilen ilerlemeyi gözden geçirmek ve 2015 sonrası kalkınma gündeminde cinsiyet eşitliğini ele almak için toplanırken kadın-erkek eşitliğini ilerletmede dinin rolü üzerine ciddi bir şekilde görüş alışverişinde bulunma zamanı gelmiştir. Toplumlara sosyal ve siyasal açıdan harekete geçirmenin temeli olarak din, açıkça incelenmesi gereken bir gerçekliktir. Dinin insanların yaşamları ve kimlikleri üzerindeki süregelen önemi, artık daha fazla göz ardı edilemez. Eğer toplumda yapıcı bir rol üstlenecekse doğası ve amacı yanı sıra din kavramının kendisinin yeniden incelenmesi gerekmektedir. Bizi 'laik-dindar', 'modern-geleneksel', 'liberal-muhafazakâr', 'Batılı-Batılı olmayan' olarak karşıt tartışmalara kilitleyen etiketleri üstümüzden atmaya hazır olmalıyız. Dinin insan hayatındaki rolü ve kadın-erkek eşitliği, bu gibi kıyaslamalara indirgenemeyecek kadar karmaşık gerçekliklerdir. İçinde yaşadığımız çağın gereksinimlerine uygun yeni bir diskura ihtiyaç vardır. Bahai Uluslararası Toplumunu böyle bir diskuru canlandırmayı ve bu diskura katkıda bulunmayı arzu etmektedir.

Öncelikle kadın-erkek eşitliğinin insan gerçeğinin bir yönü olduğuna ve yalnızca toplumun genel yararı için başarılması gereken bir koşul olmadığına dair inancımızı açık bir şekilde ifade etmek isteriz. İnsanları insan yapan şey, onların doğasında var olan onur ve asalet; ne erkek ne de dişidir. Anlam, amaç ve toplum arayışının; sevmeye, yaratma ve sebat etme yetisinin cinsiyeti yoktur. Böyle bir savın, insan toplumunun her yönünün düzenlenmesinde derin imaları vardır.

Dini, bir dogmalar dizisi veya birbiriyle çelişen mezhepler olarak görmüyoruz. Daha ziyade, dinin sürekli devam eden bir süreç olduğunu; onun vasıtasıyla insanlığın, insan yaşamının ruhani boyutunun bilincine vardığını ve hem bireysel hem toplumsal yaşamını buna uygun bir şekilde düzenlediğini öne sürüyoruz. Dinin özünde, bir araya geldiklerinde, insanlığın ortak mirasını oluşturan bir takım ruhani prensipler vardır. İnsanlık tarihinin ve gelişiminin her evresinde - ve bugün doğmakta olan küresel toplumun ortasında da aynı şekilde - din; yeni anlamlar, önem, işlevler ve ifadeler kazanmaktadır. Bugün daha sağlıklı ailelerin, daha barışçıl toplumların, daha canlı entelektüel yaşamın ve daha etkili yönetimin yaratılmasında kadınların içgörülerinin zorunlu olduğu gittikçe daha fazla kabul gördükçe dinin doğası ve çağdaş yaşamdaki rolü üzerine diskuru aydınlatması gereken şey, özellikle kadınların sesleridir.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve ondan ortaya çıkmış olan insan hakları araçları; uluslararası topluma, bireyin doğal haysiyetini tanıyan ve üzerine barış içinde bir toplumun inşa edilebileceği hak ve sorumlulukları ayrıntılı bir biçimde tanımlayan örnek bir çerçeve sunmuştur. Hem hükümetler hem de toplumlar için en zorlu görev, bu normları dünya halkları için yaşanmış bir gerçekliğe dönüştürmek olmuştur. Yasal standartlar ve sosyal bilim tüm insanların eşitliğini onaylamaktadır; ancak eşitliğe dayalı bir toplumsal düzenin kurulmasında en zorlu engeller, kadının ve erkeğin doğasına ve ikisi arasındaki ilişkiye dair derinde yatan inançlar olmuştur.

Devlet başkanlarının ve sivil toplumun bir araya geldiği, o zaman için en geniş katılımlı toplantıda cinsiyet eşitliğinin dünya gündeminin ilk önceliğine konmasından yirmi yıl sonra bugün kadınlara karşı ayrımcılık dünyada en yaygın adaletsizlik olarak yerini korumaktadır.

Tarih boyunca insanlığın büyük kısmının kılavuzluk için dinlere ve onların liderlerine başvurduğu ve bugün de bunu yapmayı sürdürdüğü oldukça iyi belgelenmiştir. Pek çok kişi 'rasyonel aklın' 'irrasyonel inançlar' üzerinde sözde zaferi olarak modernleşmenin dinin etkisini azaltacağını düşünmüş olsa da bu, böyle gerçekleşmemiştir. Din, sayısız yollarla kendi varlığının gücünü ortaya koymuştur. Ortak refaha, millet ve ırk ayrımının ötesine geçen insanlığı kucaklamaya, çevre için mücadeleye ve bağışlama ve uzlaşmaya din adına hizmet çağrısı yükseltilmiştir. Kültürün ve toplum yaşamının şekillendiricisi olarak dinin rolü Birleşmiş Milletler (BM) tarafından gittikçe daha fazla kabul edilmiştir. Hizmetlerin yetersiz olduğu bölgelerde din temelli kuruluşların insan ve maddi kaynaklara ulaşma ve bunları temin etmedeki becerilerini fark ettikten sonra birçok BM kurumu ortak hedefler için bu kuruluşlarla işbirliği arayışlarına girmiştir. Yüzlerce dinî sivil toplum kuruluşuna BM Ekonomik ve Sosyal Konseyinde Müşavere Statüsü verilmiştir ve bunlar, BM'deki müzakerelere aktif olarak katkı sunmaktadırlar.

Din, aynı zamanda cehaletin ve kör hırsın kurbanı olmuştur. Onun adına fanatizm ve şiddet beslenmiştir. Dinî doktrinlerin kadınlara ve kız çocuklarına aşağı bir statü verdiğine yönelik tefsirler, erkek egemen sistem ve yapıların doğmasına yol açmış ve bunlar halen, kadınların topluma tam katılımının önünde engel oluşturmayı sürdürmektedirler. Uluslararası toplum; Kadınlara Karşı Her Tür Ayrımcılığın Kaldırılmasına Karşı Konvansiyon'un uygulanmasını engellemeyi ve kadınların insan haklarını dinî yasanın tefsir edilmesine bağlı olarak ihlal etmeyi sürdüren toplumların uzlaşmazlığı nedeniyle büyük zorluk yaşamaktadır. Bazı ülkelerde, örnek olarak evlilik içi tecavüz yasaların dışında kalmayı sürdürmekte; bir erkeğin onuru, ailesinin dışı bir üyesini öldürmede geçerli bir savunma olarak kabul edilmekte; evlilik için minimum bir yaş sınırı bulunmamaktadır. Başka ülkelerde kadınların boşanma ve miras hakkı yoktur; eğitimleri zorunlu değil veya gereksiz görülmektedir; halka açık alanlarda veya kamusal idari yapılarda yoktur. Halen yaygın olmakla birlikte bu tür örneklerin sıklığı azalma eğilimindedir. İlerleme; kadınların toplum yaşamına ve toplumu ilgilendiren işlere katılımındaki artışla görülebilir ve pek çok ülkenin kadın ve kız çocuklarının eğitimine odaklanan stratejiler aracılığıyla değişimi etkilemek için gösterdikleri önemli çabalardan fark edilebilir.

İnsanlığın bu aşamadaki kolektif yaşamında Komisyon'un dikkatini, günümüzde kadın ve kız çocuklarının durumunu ele alırken, kritik öneme sahip olduğunu hissettiğimiz üç çalışma alanına çekmek istiyoruz.

1. *Din liderlerinin sorumluluğu.* Din liderleri, kadınların ve kız çocuklarının potansiyellerini geliştirip toplumun ilerlemesinde oynayacakları haklı rolü engelleyen derin adaletsizliklere dikkat çekip ele almada çok önemli bir role sahiptirler. Eğer daha adil ve barış içinde bir toplum kurulmasına layık katılımcılar olacaklarsa din liderleri; din adına işlenen insan hakları ihlaline, tüm şiddet ve fanatizm biçimlerine, eşitlik hakkının reddedilmesine karşı seslerini tereddüt etmeden yükseltmelidirler. Sözlerinin, hareketlerinin veya sessiz kalmalarının mevcut durumun oluşmasına hangi yollarla sebep olduğunu incelemelidirler. Yönlendirmelerinin ve oluşturdukları örneğin, insanı ayırt edici kılan entelektüel yetilerin kullanılmasını ne yollarla engellediğinin hesabını vermelidir. Bu konular üzerinde düşünülmesini teşvik etmede hükümetlerin oynamaları gereken bir rol vardır.

2. *Erkeklerin ve erkek çocuklarının rolü.* Kadın-erkek eşitliği, etkileri dünya nüfusunun yalnızca yarısı üzerinde sınırlı olacak bir durum değildir. Onun fiiliyata geçirilmesi insan toplumunun tüm yönlerinde devrim yaratacaktır – birkaçını saymak gerekirse bilginin üretilmesi ve entelektüel yaşamın gelişmesi, yönetim uygulamaları, maddi kaynakların paylaşımı ve ailenin durumu. Erkekler, mevcut eşitsizlik koşullarında *kendilerinin* potansiyellerinin de tam olarak gelişmesinin imkânsız olduğunu idrak etmelidirler. Yeni erkeklik anlayışlarını yaymak ve modellemek, toplumun ve medyanın kendilerine verdiği dar rolleri sorgulamak ve onlara meydan okumak için ahlaki cesareti bulması gerekenler onlardır. Son tahlilde kadınlara, mevcut sosyal düzende haklı rollerini oynamak için alan yaratmak yeterli değildir. Daha ziyade hedef; aile, iş, toplum ve uluslararası ilişkiler bağlamında her biri diğerinin yardımcısı olarak herkesin gelişmesine izin verecek bir toplum kurmak için kadınların ve erkeklerin omuz omuza çalışmasıdır.
3. *Dinî tefsirleri temel alarak kadınlara karşı ayrımcılık yapmak.* Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Giderilmesi Heyetine, dinî tefsirlere dayanan kadın ayrımcılığını ele alan bir söylem oluşturması için çağrıda bulunuyoruz. Bu konunun kapsayıcı barış hedefinin önünde çok büyük engel teşkil ettiğinin altını çiziyoruz.

Cinsiyet eşitliğinin başarılması henüz görülmemiş ölçekte maddi, ahlaki ve entelektüel kaynak gerektirecektir. Bu; insanlık kitlelerinin çabalarını, bilimin olduğu kadar dinin de içgörülerini, kadınların yanı sıra erkeklerin de korkusuzca adanmışlığını, tüm düzeylerde yönetimin eşi görülmemiş işbirliğini ve kadınların ilerlemesinin herkesin ilerlemesi anlamına geldiği anlayışını içerecektir. Bahai Uluslararası Toplumu, insanlığın iyileştirilmesi için çalışan herkesi bu bildirgede dile getirilen konularda görüş alış verişine davet etmektedir. Umudumuz, bu yolla birbirimizin bakış açılarını daha iyi anlayıp öğrenebilmemiz ve herkesin gelişmesini destekleyen bir sosyal düzenin hayata geçirilmesine doğru çabalarımızı birlikte ilerletebilmemizdir.

Kaynak URL: <https://www.bic.org/statements/Toward-New-Discourse-Religion-and-Gender-Equality>